

bilo „božansko“ doživljanje, spoznavanje in vrednotenje. Tudi pa bi pri takih duševnostih ne bilo mogoče ločiti med umetnikom in neumetnikom, ker bi bile vse enako čisto umetniške. Sicer pa o taki duševnosti nima smisla razpravljati radi drugega kot radi pojasnitve, kje ima svoje psihološke osnove oblika, stil v umetnosti.

70. Iz vsega tega je sedaj mogoče odgovoriti na vprašanje, *kako je s stilom v naravi*. Da je nujno treba priznati naravno lepoto, to je vidno iz začetnih izvajanj, dá, *naravna lepota ima mogoče celo prednost pred umetnostno*. Toda o kakem stilu v naravni lepoti ni mogoče govoriti, ker stiliziranje suponira vedno namerno podajanje določenih vrednot, suponira torej umetnikovo misel in čustvovanje, torej duševnost, in suponira, da to misel in čustvovanje tudi dojamemo. To dojetje nam torej omogoča umetnina, ki je sredstvo za to.

Umetnina sama zase torej nima nikake vrednosti, nikake vrednote v sebi, ampak nam te vrednote le omogoča, sporoča. In o sredstvu, ki nam omogoča posebno vredne predstave in predstave vrednih misli in čustvovanj, pravimo, da je lepo. Kaj mislimo, kadar pravimo „to je lepo“, je sedaj vidno še bolj, *namreč, da ne mislimo na nikako določilo na objektu, a tudi ne nujno na zgolj subjektivno in psihologistično ugajanje*.

71. S tem smo odgovorili tudi na vprašanje, ki je bilo nekoč že predmet polemike v naši literaturi, namreč v polemiki med A. Ušeničnikom in Iz. Cankarjem. Tedaj je bila postavljena dilema, ali je lepota nekaj v objektu samem na sebi, torej neodvisno od nas in našega dojetja, ali pa je nekaj subjektivnega. Mi pravimo, da ni ne eno ne drugo, ker tu sploh ni dileme, ampak „trilema“: lepota ni niti v objektu niti v subjektu, *ampak lepote kot nečesa svojega sploh ni, beseda lepota zase sploh nič ne pomeni* (kot pomeni beseda rdeče ali barva nekaj zase), *ampak je treba iskati smisel tega pojma v doživetjih in vrednotenjih, ki pa niso vsa v dilemi ali subjektivno ali objektivno, ampak je še tretje: razvidno pravilno*. Na to tretje je treba reducirati smisel pojma lepote, ter ima tako pojem lepega svoj *razviden izvor*, kot je bilo videti v začetku.

72. Vse to razpravljanje je le najosnovnejše iz estetike in pojmovanja umetnosti. Vendar pa so to osnove, iz katerih je mogoče rešiti vse estetske in umetnostne probleme. *Vidno je, da sta tudi lepo in umetnost dostopna spoznanju in analizi. Le mistike ne v estetiko in umetnostno analizo.* (Konec.)

Refleksije

PRIPOMBE K SLOVENSKI LITERARNI ZGODOVINI.

A. Javor

Prijateljstvo, zgolj jezikovno kulturno pojmovanje naroda ne povzroča le znanstvene pomanjkljivosti v ožjem pomenu besede. Znanosti si namreč ne moremo in ne smemo odmisлити od splošnega družbenega ter političnega življenja. Ne gre tukaj za „vulgarno“ zvezo znanosti z dnevnim socialnim in političnim dogajanjem (čeprav tudi taka zveza dostikrat obstaja), temveč za objektivno celoto čestokrat zelo posrednih medse-

bojnih odnosov, ki je pač ni mogoče zbrisati s sveta, pa naj jo še tako vneto tajimo. Kakor je na splošno znanstvenikova miselnost determinirana v zadnji konsekvenci z znanstvenikovim družbenim položajem in njegovo družbeno vlogo v danem času, in kakor so Prijateljevi „glavni elementi narodnosti“ izraz jezikovno kulturnega drobtiničarstva, značilnega za inteligenčni privesek naše predvojne družbeno gospodujoče plasti in ustrežajočega celotni drobtiničarski politiki slovenskega meščanstva — tako ima znanost tudi povratni vpliv na oblikovanje miselnosti in koncepcij. Govoriti ex cathedra o „glavnih elementih narodnosti“ v Prijateljevem smislu in proglašati Bleiweisov konservatizem za „tvornici“ — se konec konca pravi vzgajati tudi sodobni slovenski inteligenčni naraščaj v duhu tradicionalne slovenske programske omejenosti in politikantstva. (Danes je mogoče tak duh dovesti celo v sklad — s „protektoratsko mentaliteto“.) Seveda bi mi bilo povsem tuje, odrekati Prijatelju odkritosrčno vdanost stvari njegovega naroda. Gre pa za objektivni pomen okorelega dogmatizma, družbeno zakoreninjenega v ideologiji onega slovenskega razreda, ki je imel po logiki družbenega razvoja nekoč slovensko stvar v zakupu (čeprav nevreden) in ki mu je danes mogoče oporekati nacionalno vdanost že tudi — subjektivno.

V tesnem odnošaju s Prijateljevo dogmo o „glavnih elementih narodnosti“ je njegova dogmatična trditev, da je bila 1848 protirevolucija slovanskim narodom nacionalna potreba (Staroslovenci, I, 34). Mislim, da mi je v moji razpravi „Evropske krize in slovenski narod“ uspelo vsaj v glavnem izpodbiti temelje takemu razmotrivanju. Zato mi gre sedaj predvsem za dvoje: 1. za miselno zvezo nad Prijateljevimi „glavnimi elementi narodnosti“ in njegovim „nacionalnim“ zagovorom protirevolucionarnega ravnanja; 2. za „pedagoški“ pomen Prijateljeve obrambe slovanske protirevolucije.

Logično je, da je moral Prijatelj osloniti ves slovenski problem 1848 na inteligenčni „narodov cvet“, povezan s konservativnim slovenskim meščanom, čim je reducirjal glavne elemente naroda na jezik in nacionalno kulturo. Če bi pa bil Prijatelj vsaj približno pojmoval narod kot sicer stabilno, toda zgodovinsko nastalo skupnost jezika, teritorija, gospodarske povezanosti in duhovnega ustroja, izraženega v posebnosti kulture, bi bil moral ob studiju slovenskega narodnega vprašanja 1848: 1. ugotoviti slabotno ekonomsko povezanost slovenskih dežel; 2. konstatirati zaostalost slovenskega kapitalističnega razvoja; 3. spričo revolucionarne situacije 1848 in prav zaradi slabotne razvitosti domačih materialnih virov ter temeljev slovenske nacionalne rasti iskati slovenskega družbenega činitelja, na čigar revolucionarno energijo bi se bili morali ob nesporni zakasnitvi slovenskega kapitalizma in ob nedvomnem primanjkovanju ter konservativnem razpoloženju slovenskega meščanstva povsem opreti slovenski „preporoditelj“, če niso hoteli že „vnaprej“ podpirati slovenstvu škodljivega Bachovega absolutizma; 4. dognati, da je bil tak činitelj slovenski kmet.

Z idealistično teorijo o nacionalnem nastanku in narodovem razvoju ni mogoče iztrgati gornjih dejstev iz zgodovinskega pozabljenja. Prijatelj, ki je slovensko vprašanje skrčil na problem „narodovega cveta“, se je zato ob obravnavanju stoodstotno reakcionarnega slovenskega nacionalnega gibanja 1848 znašel prav tam, kjer so se zgnetli „Staroslovenci“. Zatekel se je v protirevolucijo.

Seveda pa je tukaj vplival še drugi moment, ki je prvemu ideološko soroden. Sámó meščansko-demokratsko revolucijo 1848 pojmuje namreč Prijatelj povsem meščansko. Predpostavim, da je Prijatelj uvidel potrebo, osloniti slovenski „prerod“ na slovenskega kmeta... Če bi tako potrebo sintetično izrazil, bi se moral vprašati, v katero smer evropske revolucije je objektivno sodila revolucionarnost slovenskega kmeta. Odgovor bi se mogel glasiti kratko: v perspektivo permanentne revolucije po potrebi edinega do kraja revolucionarnega družbenega razreda — namreč proletariata. S takim konceptom pa je v direktnem nesoglasju naslednje mesto v „Kulturni in politični zgodovini“: „... Ta nastop ljubljan-

skih nižjih slojev jasno priča, da naš proletariat v tej pomembni dobi še ni bil zrel za nikakršne socialne zahteve, kakor je bil n. pr. dunajski, ki je meščanstvu sicer krepko, a dostojno pomagal pri revoluciji; naš proletariat se je dal voditi samo nizkim instinktom.“ (Staroslovenci, I, 100; podčrtal jaz.) Poleg značilnega dejstva, da vidi Prijatelj v prvem spontanem nastopu še nedozorelega ljubljanskega proletariata „samo nizke instinkte“ — je zlasti zanimiva njegova misel „... meščanstvu... dostojno pomagal.“ Kaj pomeni teza o „dostojni pomoči“ proletariata meščanstvu? S svojim podzavestno izraženim razrednim smislom odreja proletariatu vlogo enostavnega političnega in družbenega priveska. Socialno vsebino revolucije 1848 zaključuje z meščanskimi potrebami. Načelna možnost permanentne revolucije ji je tuja. Hkrati je teza o „dostojni pomoči“ zgodovinsko netočna. Res je sicer, da se je dunajske marčne revolucije skoraj enodušno udeležilo vse plebejsko prebivalstvo razen bankirjev in borznih špekulantov. Poleg malomeščanstva in delavstva je v njej aktivno sodelovala tudi buržoazija. Vzrok, zakaj dunajska buržoazija spomladi 1848 še ni zapuščala revolucionarnih zastav, objasnjuje Engels takole: „... Razen tega ni še nikoli videla, kako deluje delavstvo kot razred ali kako se proletariat dvigne za svoje posebne razredne interese. Iz svoje lastne izkušnje si ni mogla niti približno predstavljati, kako nastanejo medsebojne diference med razredi, ki so pravkar v prisrčnem sodelovanju strmoglavili vladu, osovraženo pri vseh. Videla je, da delovno ljudstvo soglaša z njo v vseh točkah: glede ustave, glede porotnih sodišč, glede tiskovne svobode itd. Bila je torej — vsaj marca 1848 — z vsem srcem pri gibanju; gibanje pa je s svoje plati buržoazijo (vsaj teoretično) takoj ustoličilo kot vladajoči razred v državi.“ Hkrati pa Engels tudi nadaljuje: „Toda usoda vseh revolucij je, da se zaveznitva raznih razredov, zaveznitva, ki so v nekem obsegu vselej nujni pogoj za vsako revolucijo, ne morejo dolgo ohraniti. Čim je zmaga nad skupnim sovražnikom dosežena, se ločijo zmagovalci v različne tabore in usmerijo sedaj orožje drug proti drugemu. Prav ta hitri in strastni razvoj razrednega antagonizma spreminja v starih in kompliciranih socialnih organizmih revolucijo v mogočno pogonsko silo socialnega in političnega napredka; prav to nenehno dviganje novih strank, ki si sledijo na oblasti, povzroča, da napravi narod ob burnih časih v petih letih daljšo pot kakor pa ob običajnih okoliščinah v enem stoletju.“ (Podčrtal jaz.) Triindvajseti avgust 1848, ko se je na Dunaju meščanska nacionalna garda krvavo spozabila nad neoboroženimi delavci, in oktobrska dunajska revolucija, v kateri je buržoazija že odkrito pokazala svojo omahljivost in svoje razredno nezaupanje do borbenega proletariata, sta dala glede razrednega antagonizma prav Engeltu, ne pa Prijatelju in razrednemu pomenu njegove „dostojne pomoči“. Čeprav je dunajski proletariat komaj nagonsko začutil svojo družbeno pozicijo in politično nalogo, pa je vendar spontano, dogodkom še sicer nedoraslo oblikovanje njegovega razrednega instinkta materialno ustrezalo zavestni težnji prvih znanstvenih ideologov nove družbene sile, ki po Engelsovih besedah nista hotela ničesar vedeti o tem, da „bi revolucijo proglasili za zaključeno, temveč sta jo pojmovala — permanentno.“

Ni posebno težko razvideti, da tvorijo Prijateljevi „glavni elementi narodnosti“ zaključen ideološki krog z njegovo „dostojno pomočjo meščanstvu“.

Gre še za „vzgojni“ pomen Prijateljvega „opravičila“ slovarske protirevolucije. Zgodovinsko izpričano dejstvo je, da skuša reakcija male narode čestokrat vpreči v svoj voz pod videzom njihovih nacionalnih koristi. Prav tako je zgodovinsko dokazana resnica, da se je malim narodom njihovo vdinjanje nazadnjaškim silam še vselej hudo maščevalo. Reakcionarni videz nacionalnih koristi se je prej ali pozneje, vendar pa zmeraj razkril kot kruta resnica o dostikrat pogubni nacionalni škodi. Zato življenjski interes malega naroda naravnost terja,

da njegovi sinovi izrujejo iz ljudske zavesti tradicijo reakcionarnega ravnanja „zaradi nacionalnih razlogov“. Prijateljev odnos do revolucije 1848 je tej kategorični potrebi v vsakem pogledu nasproten. Pri tem je njegova odgovornost še toliko večja, kolikor gre za vzgojo bodočih vzgojiteljev. Da pa univerzno vrednotenje naše preteklosti celo pri tako imenovanih progresivnih ljudeh ni ostalo brez vpliva, dokazujejo „Slovaške pisane“, ki jih je v 3.—4. številki „Ljubljanskega zvana“ 1939 napisal bivši Prijateljev učenec Bratko Kreft.

Citiram najzanimivejše mesto: „... Karl Marks je spregledal omenjene nedostatke madžarske revolucije, ko je precej ostro očital Hrvatom in Slovakom njihovo obnašanje. Prezrl je tudi problem takega malega naroda, kakor sta bila slovaški in hrvaški, ki tudi v meščanski revoluciji njemu ukazujočega naroda nista našla razumevanje za svoje narodne težnje in potrebe. Na tako zvani nacionalni problem malih, zatiranih narodov je začelo razmišljati šele levo krilo ruske socialne demokracije. V. Iljin je dal prve teoretske in politične smernice, s katerimi ni le Marksa spopolnil, temveč tudi popravil. Zaradi tega tudi ni zgolj krivda slovaških upornikov osem in štiridesetega leta, da so v borbi za svojo narodno avtonomijo padli madžarski meščanski revoluciji za hrbet...“ (Stran 165 in 166.)

Očividno g. Bratko Kreft ni razumel niti Marxa niti Iljina; če bi ju bil razumel, bi se ne mogel povzpeti do trditve o „popravljanju“ in „spopolnjevanju“.

Iljin ni Marxa ne „popravljal“ in ne „spopolnjeval“, temveč je Marxa branil pred vsemi revizionisti... Obramba Marxovega nauka pa je seveda komaj del Iljinove dejavnosti in še dolgo ne izčrpa Iljinovega pomena. Iljin je namreč marksizem tudi dalje razvil v novih pogojih razrédnega antagonizma. Ne bi bil Iljin, če bi ne bil tega storil... Bratko Kreft bi že smel vedeti, da si marksizma niti zamisliti ni mogoče brez njegovega nadaljnega razvoja, ko gre za njegovo uveljavljanje v novih, družbenemu in političnemu razvoju ustrezajočih okoliščinah ter pogojih. Tak nadaljnji razvoj zahteva marksistična metoda, zahteva ga „živa duša marksizma“ — marksistična dialektika. Bistven historični obulus V. Iljina je prav tak nadaljnji razvoj, ustrežajoč poslednji kapitalistični razvojni stopnji — epohi imperializma.

Hkrati bi smel g. Bratko Kreft vedeti, da nadaljnji razvoj marksizma nima prav ničesar skupnega niti s „spopolnjevanjem“, ki je adekvatno mehničnemu in dogmatičnemu vnašanju novih „principov“, niti s „popravljanjem“, ki je adekvatno odkritemu revizionizmu. Narobe: nadaljnji razvoj predpostavlja boj proti vsakršnemu revizionizmu...

Toda o vsem tem le mimogrede. Tukaj nas zanima predvsem nacionalno vprašanje. Glede njega se Bratko Kreft hudo moti, če misli, da je Marx kar koli „spregledal“. Marx je realno presojal sile revolucije in sile protirevolucije. Z vsem ognjem se je zavzemal za nacionalna gibanja, ki so podpirala revolucijo, in prav tako vneto obsojal pokrete, ki so se družili s protirevolucijo. Nacionalnega vprašanja ni pojmoval izolirano, temveč ga je tretiral kot vprašanje demokratične revolucije. Mar g. Bratko Kreft ne ve, da je bil Iljinov odnos prav tak? Bratko Kreft po vsej priliki kljub svoj, v ostalem dokaj mehanično izraženi trditvi, da „pravica do borbe za narodno avtonomijo ni nekaj absolutnega“, ne pozna naslednjega Iljinovega mišljenja; „... Posamezne zahteve demokracije, med njimi pravica samoodložbe, niso prav nič absolutnega, temveč so le delček splošno demokratičnega svetovnega gibanja. Mogoče je, da v posameznih konkretnih primerih del nasprotuje celoti; tedaj je treba del pač zavreči.“ (Zbrana dela, Zv. XIX, str. 319). Marx bi ne bil ničesar „ostro očital“ prav nobenemu nacionalnemu gibanju, ki bi bilo bra-

nilo svoje nacionalne zahteve — z levih namesto s protirevolucionarnih desnih pozicij... To je Marxovo glasilo „Neue Rheinische Zeitung“ tudi dokazalo, ko je šlo za Čehe. Čim so se namreč pojavili minimalni izgledi za revolucionarno-demokratsko češko gibanje, se je Marx zavzel za vse češke pravice in hkrati poudaril, da je le tako mogoče oslabilo reakcionarno krilo Palackega. Ko je vpliv Palackega končoveljavno in neizpodbitno zavladal v vsem češkem pokretu, se je Marx najostreje usmeril proti češkemu gibanju. Pa celo tedaj bi tega ne bil storil, če bi še bili obstajali objektivni pogoji za takratno demokratsko vsebino češkega nacionalnega pokreta...

Seveda se je v dobi med Marxom in Iljinom marsikaj objektivnega temeljno preokrenilo. Če je namreč bilo za Marxovih časov nacionalno vprašanje na splošno in v bistvu meščansko vprašanje, je po letu 1917. nacionalni problem do kraja postal v bistvu kmečki problem. Če je bilo za Marxovih časov nacionalno vprašanje sestavina demokratske revolucije, je nacionalni problem v Iljinovih časih postajal in do kraja postal po svojem splošnem pomenu — sestavina njene naslednice... Iljin ne bi bil Iljin, temveč bi dejstvoval kot okostenel dogmatik, če bi teh objektivnih sprememb ne bil upošteval. Ker jih je upošteval, je mogel — marksizem dalje razviti... Tega pa Bratko Kreft, ki govori o „spopolnjevanju“ in „popravljanju“ — ne razume.

Značilno je, da je poskusil Bratko Kreft kljub svojemu pravilnemu zaključku „Slovakia docet“ slovaško 48. leto opravičiti prav takrat, ko je bilo slovaško reakcionarno ravnanje iz „nacionalnih razlogov“ — v drugo usodno za Čehe in Slovake.

Prijatelj odnos do „glavnih elementov narodnosti“, do meščansko-demokratske revolucije in do vloge delavskega razreda v tej revoluciji ni mogel ostati brez odmeva, ko je Prijatelj v „Staroslovenih“ obravnaval slovenskega kmeta. V tem pogledu sta sila zgovorni naslednji dve mesti:

„A takšni in podobni izbruhi razbrzdanih instinktov so se pojavljali med nižjimi, toliko stoletij zatiranimi in brezpravnimi sloji vse tedanje revolucionarne Evrope. Sploh pa se mora reči, da se je slovenski kmet, od nekdanjega vajan pokorščine in poslušnosti, razmeroma naglo umiril in povrnil k redu. Ni pa se mogel tako hitro prilagoditi izpremenjenim zahtevam časa niti v gospodarskem niti v duševnem pogledu.“ (Staroslovenski, I, 85).

„Kakor vsak kmet je bil zlasti naš tedanjega časa strašno konservativen; za vse moderne ideje glede racionalnejšega obdelovanja zemlje je bil kaj malo dostopen. Ovirala ga je pri tem njegova največja dedna napaka starokopitnost...“ (Ibidem, str. 86).

Znaki slovenske kmetiške revolucionarnosti 1848. leta so torej Prijatelju — „razbrzdani instinkti“. „Razmeroma nagli povratek k redu“ je zapisal Prijatelj slovenskemu kmetu — v dobro. Mar se je potemtakem še treba čuditi, če Prijatelj ni videl, da bi se bil moral „prerod“ osloniti na slovenskega kmeta?! Kakšna je razlika med Prijateljevo kritično obravnavo oseminštiridesetega leta in Bleiweisovim pisanjem „Zdej je vse dolj, zdej je vse frej“, se je slišalo krog in krog, in šuntarji in podpihvacji so imeli vérnih poslušavcev dovolj“?!

Zanimivost svoje vrste je Prijateljevo pojmovanje slovenske kmetiške konservativnosti. Slovenski kmet 1848 mu je „strašno konservativen“ — ker je bil „kaj malo dostopen za vse moderne ideje glede racionalnejšega obdelovanja zemlje“. Mar je vprašanje o dostopnosti ali nedostopnosti za „racionalnejše obdelovanje zemlje“ bilo

tedaj pomembno in značilno za objektivno socialno ter politično smer slovenskega kmetiškega razpoloženja?! Ali se iz Prijateljevega zastavljanja tega vprašanja ne zrcali njegovo dogmatično ujetništvo v vulgarnem „idejnem“ obzoru onega slovenskega malomeščana oziroma meščana, ki je hotel iz kmetovega racionalnega obdelovanja iztisniti čim več — za sebe?... V ostalem pa je danes že splošno priznано, da tlačansko delo ni moglo vzbujati kakih posebnih pobud za „racionalnejše obdelovanje zemlje“...

Prijateljeva koncepcija „Staroslovencev“ je vsekakor dosledno zgrajena sintetična stavba; temelji pa na napačnih, meščansko ideoloških, analitično pomanjkljivih, v bistvu dogmatičnih postavkah. Konec konca je kljub svojim pogostim, besedno in stilsko blestečim liberalnim utrinkom — „kamrica“ reakcionarnih slovenskih tradicij, kar je s svoje strani tudi dokaz, da slovenski liberalizem celo pri svojih nestranskih zastopnikih ni bil nikoli pravo nasprotje „onemu bregu“. Zasluži pa Prijatelj priznanje, da je prvi med slovenskimi znanstveniki temeljiteje prebiral in objavljajl gradivo „Novic“ in drugih dokumentov iz zgodovinskega leta 1848., ko so v Evropi potekali časi burno, a na Slovenskem klavrno...

Kritika

POEZIJA ZAGATE

A. Poljanec

„Pred zgodovinsko tragedijo, ki grozeče koraka proti njemu, se gospod Daumer zateka v naročje tako imenovane narave, to se pravi, stupidne kmečke idile, in pridiga kult žene, za katerim bi rad skril svojo lastno, vprav žensko resignacijo.“

Danes, ko doživljamo zgodovinsko tragedijo še večjih globin in razsežnosti, se k tem besedam, napisanim v letu 1850. na naslov sicer dokaj brezpomembnega nemškega poeta-romantika, lahko vračamo ob mnogih poglavjih naše slovenske poezije zadnjih dvajset let, zlasti ob poglavju naše katoliške lirike.¹

Pred nami ležita zbirki dveh najmlajših predstavnikov slovenske katoliške lirike, Šalija „Slap tišine“ in Ludvika „S potepuško palico“.² Če bi se ob teh dveh zbirkah hoteli omejiti zgolj na vprašanje, kako pesnik ob dotiku z vnanjim svetom sam v sebi doživlja, v kakšni obliki, s kakšnimi sredstvi umetniškega ustvarjanja pesnik to svoje subjektivno doživetje izraža v stihu, če bi se hoteli omejiti zgolj na to plat, tedaj bi morali priznati, da se oba pesnika med seboj precej razlikujeta. Ni dvoma, da izvirajo te razlike iz različne osebne narave obeh poetov, morda tudi iz razlik v tvorni moči, vsekakor pa so individualnega značaja.

Šalija označuje tiha ubranost, nek pasiven odnos do vsega, kar ga obdaja. Nemara bo imel prav kritik, ki ga imenuje pesniškega brata Vide Tauferjeve. Kakor Tauferjeva tako tudi Šali ne išče nobenih novih pesniških oblik, v rabi starih pa razodeva pesnika, ki mu ne gre odrekati talenta. Kitice so večjidel štirivrstne, s prevladujočimi ženskimi rimami, ritem teče gladko in umerjeno. Ta notranja pesnikova želja po umerjenosti, po miru in pokoju, ki jo simbolizira že sam naslov zbirke, se ne odraža samo v gradnji stihov, marveč v vsej tematiki, v prispodobah, v trenutnih vtisih, v katerih pes-

¹ O tem predmetu je Ivo Brnčić l. 1936. v „Sodobnosti“ („Slovenska povojna katoliška lirika“) napisal nekaj točnih literarno kritičnih opazk. Toda prav v tistem delu, ki naj bi dal konkretno analizo družbene vsebine in družbenega pomena take lirike, se avtor izgublja v psihologiziranju in šabloniziranju socialnih komponent tega pojava v slovenski poeziji.

² Severin Šali, „Slap tišine“ in Dušan Ludvik, „S potepuško palico“, Jugoslovska knjigarna 1940.